

Nr 112

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss omorganisation inom kommerskollegium i samband med avveckling av statens handelslicensnämnd, m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune Hermansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås avveckling av statens handelslicensnämnd med utgången av detta budgetår och överföring av dess licensverksamhet till kommerskollegium. Nämndens utredande och statistiska uppgifter på bränsleområdet förordas överflyttade till överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap.

I samband med övertagandet av nämndens licensarbete avses viss förstärkning ske av kollegiets organisation och personella resurser. Sålunda föreslås i propositionen att det från och med nästa budgetår skall finnas tre handelspolitiska byråer inom verket mot f. n. endast en. Byråerna bör med hänsyn till angelägenheten av en effektiv samordning av deras arbete inordnas i en avdelning benämnd utrikes- och utredningsavdelningen. För behandling av licensärenden skall ett särskilt utskott tillsättas inom kollegiets handelspolitiska råd.

I enlighet med av statsmakterna tidigare fattat principbeslut och i de närmare former, som anges i en tidigare denna dag framlagd proposition angående anslag till statistiska centralbyrån, skall kollegiets statistiska verksamhet från och med nästa budgetår övertagas av centralbyrån. De personal- och anslagsmässiga konsekvenserna härav för verkets del behandlas i propositionen.

I propositionen föreslås slutligen avveckling av elektrifieringsberedningen och överföring av dess arbetsuppgifter till kollegiets elektriska byrå.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1962.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler t. f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Hermansson, fråga angående *viss omorganisation inom kommerskollegium i samband med avveckling av statens handelslicensnämnd, m. m.*, och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (X ht, s. 21 och 263) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1962/63 beräkna

- a) till *Kommerskollegium: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 500 000 kr;
- b) till *Kommerskollegium: Omkostnader* ett förslagsanslag av 250 000 kr.;
- c) till *Statens handelslicensnämnd: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 000 kr.;
- d) till *Statens handelslicensnämnd: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Hithörande frågor torde nu få upptagas till fortsatt behandling.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1961 tillkallade chefen för handelsdepartementet samma dag generaldirektören R. G. Renlund att utreda frågan om avveckling av statens handelslicensnämnd som självständigt organ och inordnande av dess verksamhet i kommerskollegium. Enligt direktiven skulle i sammanhanget särskild uppmärksamhet ägnas frågan hur vid en överflyttning till kollegium av nämndens uppgifter arbetsfördelningen lämpligen borde bli mellan kollegiets nuvarande byråer och den nya arbetsenhet inom verket, som torde förledas av överflyttningen. — Utredningsmannen har den 25 oktober 1961 avlämnat ett stencilerat betänkande rörande avveckling av statens handelslicensnämnd och viss omorganisation av kommerskollegium i samband därmed. Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap.

I skrivelser den 26 oktober 1961 och den 19 januari 1962 har kommerskollegium redovisat sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63.

Enligt beslut av 1960 års riksdag (prop. 104, SU 84, rskr 210) skall en successiv omläggning ske av den statliga statistikverksamheten med sikte på att så långt möjligt koncentrera densamma till statistiska centralbyrån. Bl. a. skall enligt den uppgjorda tidsplanen under budgetåret 1962/63 till denna myndighet överföras kommerskollegiets statistiska uppgifter. I ett den 11 november 1961 dagtecknat betänkande har delegationen för statistikfrågor framlagt förslag till organisation och verksamhet för statistiska centralbyrån, vilket betänkande även behandlar de närmare formerna för överföring av kollegiets angivna uppgifter. Delegationens förslag ligger till grund för den proposition angående anslag till statistiska centralbyrån för budgetåret 1962/63 m. m., som enligt beslut av Kungl. Maj:t tidigare denna dag skall avlätas till riksdagen. De personal- och anslagsmässiga konsekvenserna för kollegium av däri förordade åtgärder har i det följande beaktats vid bestämningen av verkets medelsbehov för nästa budgetår.

Förslag om avveckling av statens handelslicensnämnd samt viss utbyggnad och omorganisation av kommerskollegium i anslutning därtill

Nuvarande organisatoriska förhållanden

Sedan frågan underställts riksdagens prövning (prop. 1956:103, SU 123, rskr. 281) överfördes från och med den 1 juli 1956 dåvarande statens handels- och industrikommissions utredande och statistiska verksamhet till kommerskollegium. I samband därmed förstärktes kollegium med en ny byrå, utrikes- och utredningsbyrån, varjämte dess statistiska byrå tillfördes viss personal. I anslutning till det från kommissionen övertagna, handelspolitiskt inriktade utredningsarbetet knöts vidare till kollegium ett handelspolitiskt råd med konsultativa uppgifter. — Handels- och industrikommissionens kvarvarande uppgifter avsåg främst handelslicensärenden. Med hänsyn härtill ändrades myndighetens benämning från och med den 1 juli 1957 till statens handelslicensnämnd.

Statens handelslicensnämnds arbetsuppgifter och organisation. Enligt den för handelslicensnämnden gällande instruktionen av den 31 maj 1957 (nr 351) åligger det nämnden att — i den mån det icke ankommer på annan myndighet — under Kungl. Maj:t förbereda regleringar, som hänför sig till Sveriges import och export av varor, samt att i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter handlägga ärenden rörande tillstånd till sådan import och export. Nämnden har vidare att på begäran av kommerskollegium uttala sig i frågor, som rör handelsöverenskommelser med främmande makter, samt att följa tillämpningen av gällande handelsöverenskommelser och i anslutning därtill meddela råd och anvisningar. Nämnden skall slutligen handha de övriga uppgifter, som av Kungl. Maj:t överlämnas till densamma.

Föreskrifter för nämndens tillståndsgivning vid in- och utförsel av varor återfinnes i kungörelserna den 14 mars 1947 (nr 82) angående allmänt importförbud resp. den 9 juni 1950 (nr 324) angående allmänt exportförbud. Jämlikt ifrågavarande författningar utfärdar nämnden import- och exportlicenser för varuslag, vilka icke hänförts till statens jordbruksnämnds ämbetsområde eller för vilka icke import- eller exportförbud gäller enligt särskilda bestämmelser. Denna licensgivning är nämndens huvudsakliga arbetsuppgift. Verksamheten har dock efter hand minskat i omfattning i takt med liberaliseringen av utrikeshandeln. Sålunda har antalet licensärenden nedgått från ca 87 000 år 1956 till ca 41 000 år 1960. — Vid sidan om de allmänna import- och exportregleringarna har nämnden att jämlikt kungörelsen den 31 maj 1957 (nr 236) handlägga frågor om tillstånd enligt lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m.

En särskild uppgift för nämnden är att ombesörja viss utredande och statistisk verksamhet på bränsleområdet, vilken verksamhet av dåvarande handels- och industrikommissionen övertogs från bränslekommissionen vid dens avveckling. Arbetet består i att på grundval av förbruknings- och lagerstatistik m. m. verkställa utredningar och göra sammanställningar i fråga om landets löpande bränsleförsörjning. Utredningsmaterialet erfordras för att kunna följa utvecklingen på bränsleområdet och underlättar bedömningen av kommande bränslebehov. Det tjänar bl. a. som underlag för handelspolitiska överväganden, beredskapsplanering, nationalbudgetarbete etc.

Bland de övriga uppgifter, som av Kungl. Maj:t överlämnats till handelslicensnämnden, må nämnas administrationen av viss kommersiell representation i Östtyskland. Sålunda är en tjänsteman hos nämnden förordnad att som dess representant tjänstgöra vid generalkonsulatet i Berlin med uppgift att där biträda vid handläggningen av handelspolitiska och andra utrikeshandelsfrämjande ärenden. — Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t ställer handelslicensnämnden vidare viss personal jämte kontorsutrymmen m. m. till den s. k. produktivitetsnämndens förfogande. Denna inrättades år 1957 närmast för att vara svenskt kontaktorgan i ärenden rörande Sveriges medverkan i den inom Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) av Organet för europeisk produktivitet (EPA) bedrivna verksamheten för främjande av produktiviteten, vidare att representera Sverige i den Internationella kommittén för rationell organisation (CIOS). Produktivitetsnämnden avsågs vid sin tillkomst försöksvis skola fungera under några år, varefter dess fortsatta verksamhet skulle omprövas. — Handelslicensnämnden har också vissa uppgifter beträffande de pris- och konjunkturutjämningsavgifter, vilka åren 1951 och 1952 uttogs vid export av skogsindustriprodukter. Arbetet innebär närmast att — såvitt angår prisutjämningsavgifterna — besluta om utbetalningar m. m. jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter samt att i övrigt svara för viss arkivering.

Vad angår nämndens organisation består denna av en ordförande och chef, en vice ordförande samt fyra ytterligare ledamöter. Hos nämnden är

vidare anställd den personal, som redovisas i en upprättad sammanställning (s. 12). Som framgår härav är personalen fördelad på en byrå för utrikes-handelsärenden samt på tre sektioner eller arbetsgrupper för administrativa ärenden, bränsleärenden och produktivitätsärenden. Antalet anställda med tjänstgöring hos nämnden uppgick den 1 oktober 1961 till fyrtioen personer. Härtill kommer ett tiotal befattningshavare, som åtnjuter tjänstledighet för tjänstgöring hos annan statlig myndighet.

Kommerskollegium och dess utrikes- och utredningsbyrå. Jämlikt sin instruktion av den 15 juni 1956 (nr 366) är kommerskollegium central statsmyndighet för ärenden angående rikets handel, industri och bergshantering samt hantverk och slöjd. Som sådan åligger det kollegium särskilt att verkställa utredningar och avge yttranden rörande handelsöverenskommelser med främmande makter och utrikeshandeln i övrigt samt följa tillämpningen av dylika överenskommelser i samarbete med licensgivande myndigheter; att verkställa utredningar och avge yttranden i frågor, som avser Sveriges medlemskap i eller samverkan med internationella organisationer på det ekonomiska området, samt tillhandagå med erforderliga uppgifter för dessa organisationers räkning; att eljest verkställa utredningar och avge yttranden i frågor rörande de näringar, som omfattas av kollegiets verksamhet, eller i spörsmål av allmän näringspolitisk natur; att såsom den centrala statsmyndigheten på näringsstatistikens område avge statistiska årsberättelser och utföra andra statistiska arbeten; att följa utvecklingen av samt, i den mån det ej ankommer på annan myndighet, upptaga frågor rörande landets råvaru- och bränsleförsörjning; samt att handlägga frågor angående handelskammare och andra näringsammanslutningar inom kollegiets verksamhetsområde.

Chef för kollegium är en generaldirektör och som ledamöter i detta ingår sex kommerseråd, vilka är chefer för var sin byrå, nämligen allmänna byrån, utrikes- och utredningsbyrån, industribyrån, bergsbyrån, statistiska byrån samt elektriska byrån. — Till kollegium är knutet ett handelspolitiskt råd med uppgift att såsom rådgivande organ bistå verket med de upplysningar och synpunkter, som med hänsyn till näringslivets intressen kan vara av betydelse för bedömningen av handelspolitiska frågor. Såsom tidigare anförts knöts rådet till kollegium i samband med överförandet från handels- och industrikommissionen av de arbetsuppgifter, vilka föranledde tillskapandet av utrikes- och utredningsbyrån.

Av kollegiets byråer torde utrikes- och utredningsbyrån i första hand vara den, som beröres av ett överförande av handelslicensnämndens arbetsuppgifter till kollegium. I övrigt synes endast verksamheten vid allmänna byrån — vilken bl. a. handlägger personal- och administrativa ärenden — komma att påverkas. — Beträffande arbetet inom utrikes- och utredningsbyrån är detta enligt den år 1958 fastställda arbetsordningen för kollegium fördelat på två sektioner, nämligen utrikeshandelssektionen och utredningssektionen, vartill kommer ett sekretariat. Utrikeshandelssektionen skall svara för ut-

redningar och yttranden angående varuutbytet med främmande länder samt ärenden rörande handelsöverenskommelser. Utredningssektionen skall enligt arbetsordningen ombesörja periodiska utredningar rörande export- och importförhållanden inom olika varuområden, utredningar rörande produktion och avsättning ävensom marknads- och försörjningsläge i fråga om olika varuslag samt utredningar, vilka erfordras för Sveriges anslutning till eller medverkan i internationella organisationer och vilka avser produktion av och handel med varor. Sekretariatet slutligen förutsättes handlägga ärenden angående allmänna handelspolitiska frågor i den mån de ej ankommer på någon av sektionerna.

Utredningen framhåller, att betydande förändringar inträtt i Sveriges handelspolitiska förhållanden sedan utrikes- och utredningsbyrån inrättades, och konstaterar, att dessa förändringar i viss mån rubbat förutsättningarna för den personalorganisation som ursprungligen bestämdes och för den uppgiftsfördelning inom byrån som nyssnämnda arbetsordning återspeglar.

Sålunda har de bilaterala avtalen allmänt sett minskat i betydelse, medan arbetet inom olika internationella ekonomiska organisationer ökat starkt. I sammanhanget erinras om den förhandlings- och konsultationsverksamhet, som under senare år bedrivits inom ramen för det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och som ställt stora krav i fråga om utrednings- och annat förberedelsearbete. Även inom FN:s europakommission (ECE) har en aktivering skett av olika handelspolitiska och handelstekniska frågeställningar med ökade utredningsinsatser som följd för byråns del. Beträffande Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OECE) har på senare tid problemen i samband med dennas organisatoriska omvandling dominerat. Det härpå inriktade förhandlingsarbetet har numera resulterat i att en konvention antagits angående tillskapandet av en organisation för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Verksamheten inom övriga internationella organisationer är likaledes i stark utveckling. Detsamma gäller exempelvis de för byråns arbete betydelsefulla kommittéerna för råvarufrågor. — De aktuella integrationsfrågorna har ställt avsevärda krav på arbetsinsatser. Uppföljandet av utvecklingen inom sexstatsunionen och kol- och stålunionen representerar härvidlag en särskild uppgift för byrån av betydande räckvidd. Tillämpningen av EFTA-konventionen har vidare medfört ett fortlöpande behov av snabba utredningar och ställningstaganden beträffande såväl de tekniskt komplicerade ursprungsfrågorna som övriga av konventionen reglerade ämnesområden. Slutligen har utredningar m. m. ålagts byrån inom ramen för den verksamhet, som bedrivs av den till kollegium knutna delegationen för frihandelsfrågor. Arbetet är i detta fall av mera planerande och allmänt utredande karaktär och skiljer sig därmed i viss mån från byråns övriga uppgifter. Det innefattar kartläggning och bedömning av en rad vitt skilda problem av bl. a. ekonomisk-statistisk, bransch- och tullmässig, näringspolitisk och administrativ art. — Slutligen må nämnas de ökade utredningskrav, som ställts på byrån i samband med det väx-

ande intresset — såväl inom olika internationella organisationer som i vårt eget land — för de tekniskt underutvecklade ländernas problem.

Sammanfattningsvis konstaterar utredningen, att den handelspolitiska utvecklingen medfört dels en ändrad inriktning av arbetet på kollegiets utrikes- och utredningsbyrå, dels en totalt sett ökad arbetsvolym för denna. Av betydelse i sammanhanget är även att den ändrade inriktningen på verksamheten inneburit ökade krav på kvalificerad handläggning av förekommande ärenden.

Den nyss antydda utvecklingen har nödvändiggjort viss, huvudsakligen provisorisk förstärkning av utrikes- och utredningsbyrån. För de uppgifter som sammanhänger med integrationsfrågorna har sålunda anställts extra personal och anlitats särskilda sakkunniga. Byråns chef är vidare sedan ett par år befriad från huvuddelen av de ordinarie göromålen för att kunna leda arbetet med integrationsspörsmålen. För byråns övriga verksamhet — bortsett från vissa ärendegrupper — svarar en tillförordnad byråchef. Arbetet har på så sätt i praktiken blivit uppdelat på två byråer. Även i övrigt konstaterar utredningen hur utvecklingen påverkat organisationen och hur den i den ursprungliga organisationsplanen uppgjorda ärendegrupperingen i vissa hänseenden måst frångås. — I fråga om utredningens närmare redovisning av det aktuella läget inom utrikes- och utredningsbyrån hänvisas till den förut nämnda sammanställningen (s. 12), som anger personalen och dennas fördelning på olika sektioner och arbetsenheter. Därav framgår, att antalet befattningshavare den 1 oktober 1961 utgjorde fyrtio personer.

Utredningens förslag

Avveckling av statens handelslicensnämnd. Enligt direktiven för utredningen bör syftet med denna vara att klarlägga de lämpliga organisatoriska och administrativa formerna för ett inordnande i kommerskollegium av handelslicensnämndens arbetsuppgifter. Det utsäges dock, att för det fall utredningen finner att någon av dessa uppgifter hellre bör omhänderhas på annat sätt den är oförhindrad att framlägga förslag härom.

Utredningen har vid sina överväganden funnit, att nämndens licensärenden bör överföras till kommerskollegium och att något alternativ till en sådan lösning icke finnes. Överföringen föreslås ske vid ingången av budgetåret 1962/63. I sammanhanget erinras om att sedan utredningsuppdraget lämnats åtgärder vidtagits eller planerats, vilka medför ytterligare minskning i licensarbetet. Detta förhållande får beaktas vid bedömningen av vilka resurser som skall ställas till kollegiets förfogande för licensärendenas handläggning.

Beträffande nämndens utredande och statistiska uppgifter på bränsleområdet har utredningen valt mellan att överföra dem till kommerskollegium eller till överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. För det senare alternativet talar att nämndens ifrågavarande verksamhet har stor betydelse som underlag för den mera långsiktiga beredskapsplanering på bränsleom-

rådet, vilken överstyrelsen svarar för. Å andra sidan har den också ett nära samband med det arbete, som bedrivs inom kollegiets utrikes- och utredningsbyrå. Det erinras i sammanhanget om bränslefrågornas roll i det handelspolitiska arbetet, vid import- och exportberäkningar, vid uppföljandet av utvecklingen på råvaruförsörjningens område etc. — Som resultat av sina överväganden har utredningen stannat för att föreslå, att bränsleärendena överföres till kollegium. Lämpligt är därvid att den personal som inom nämnden sysslat med dessa även efter en överflyttning hålles samman i en särskild arbetsgrupp. Självklart är enligt utredningen, att ifrågakarande arbetsenhet liksom hittills lämnar sin medverkan vid den av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap bedrivna beredskapsplaneringen.

Genom den personal, som tillföres kollegium i samband med ett övertagande av licens- och bränsleärendena, uppstår för kollegium ett administrativt merarbete. Utredningen bedömer dock detta icke vara av den storleksordningen, att det i och för sig påkallar någon nämnvärd förstärkning av verkets administrativa byrå.

Vad angår de övriga uppgifter som åvilar nämnden finner utredningen, att administrationen av viss kommersiell representation i Östtyskland fortsättningsvis bör handhas av kommerskollegium. Den befattningshavare hos nämnden, som tjänstgör vid generalkonsulatet i Berlin, torde sålunda knytas till kollegium och där formellt tillhöra den arbetsgrupp, som avses handlägga licensärenden. — Beträffande de uppgifter, som åvilar den tidigare omförmälda produktivitetsnämnden, anser utredningen dessa i huvudsak icke vara av det slag, att de naturligen faller in under kollegiets ämbetsområde. I sammanhanget erinras om att produktivitetsnämnden har en provisorisk status och att dess verksamhet står inför en omprövning. Med hänsyn till angivna förhållande har utredningen bortsett från nämndens personal- och lokalförhållanden vid sina organisatoriska överväganden. — Handelslicensnämndens uppgifter i fråga om pris- och konjunkturutjämningsavgifterna bör även överföras till kollegium och där lämpligen tilldelas allmänna byrån. Uppgifternas numera begränsade omfattning gör att någon särskild befattningshavare icke kräves för deras handhavande.

Ändringar i kommerskollegiets byråorganisation i samband med övertagandet av handelslicensnämndens uppgifter. De licensuppgifter, som föreslagits överförda till kollegium, är enligt utredningen av den omfattning och karaktär, att handläggningen av desamma även i fortsättningen bör sammanhållas organisatoriskt inom en särskild arbetsenhet under kvalificerad ledning. Denna arbetsenhet bör vara en byrå. I sammanhanget erinras om att ansvaret inom handelslicensnämnden för licensärendena i sista hand åvilat en befattningshavare med byråchefs ställning.

Vad angår den nuvarande utrikes- och utredningsbyrå inom kollegium framhåller utredningen, att åtskilliga brister vidlåder dess organisation. De ökade och alltmer krävande uppgifter, som kommit att åvila densamma, i

förening med otillräcklig personal — i synnerhet mera kvalificerad sådan — har sålunda påverkat den interna arbetsordningen på ett sätt, som inneburit olägenheter i olika hänseenden. För att klara nytillkommande uppgifter har också provisoriska anordningar måst tillgripas, som ur synpunkten av en rationell arbetsorganisation icke lämpligen kan bibehållas under en längre tid. Angivna förhållanden nödvändiggör enligt utredningen en omprövning av de administrativa formerna för kollegiets handelspolitiska verksamhet och samtidigt en förstärkning av dess personalresurser. Att åtgärder i sådant syfte vidtages ter sig särskilt angeläget med hänsyn till de anspråk, som i nuvarande handelspolitiska utvecklingsskede måste ställas på kollegiets utredningsapparat.

Som resultat av sina överväganden föreslår utredningen, att den nuvarande utrikes- och utredningsbyrån permanent uppdelas i två byråer. Här till kommer den ytterligare byrå, som tillskapas i anledning av övertagandet av handelslicensnämndens licensverksamhet. Sammanlagt skulle sålunda finnas tre handelspolitiska byråer. Deras benämning anses lämpligen böra bli utrikes- och utredningsbyrån samt första och andra utrikeshandelsbyråerna. Vad angår arbetsfördelningen mellan dessa har utredningen i viss mån anknutit till den uppdelning, som redan skett vid den provisoriska utbyggnaden av den nuvarande utrikes- och utredningsbyrån. Möjligheten har också beaktats att på den byrå, som i fortsättningen skall svara för licensärenden, avlasta vissa handelspolitiska ärendegrupper. Sammanfattningsvis kan den av utredningen tänkta arbetsfördelningen anges sålunda.

Utrikes- och utredningsbyrån bör svara för de uppgifter, som sammanhänger med de europeiska integrationsfrågorna. Häri ingår att utföra utredningar och annat förberedelsearbete, som erfordras som underlag för svenska ställningstaganden och förhandlingsinsatser i arbetet på en vidare västeuropeisk integration. Särskilt aktuella är härvidlag de uppgifter, som äger samband med Sveriges förestående förhandlingar med sexstatsunionen. Med ifrågavarande utredningsverksamhet sammanhänger nära uppgiften att följa och analysera utvecklingen av sexstatssamarbetet och även att handlägga de bilaterala frågor, som hänför sig till resp. sexstatsländer. — Inom byrån bör också utföras andra handelspolitiska utredningar av mera allmän innebörd, liksom översiktliga branschstudier, export- och importberäkningar etc. Förutsättningar skapas härigenom att åt byrån — i förhållande till de båda utrikeshandelsbyråerna — anförtro den erforderliga samordningen av de i varandra ingripande och ofta mycket komplicerade handelspolitiska ärendena. — Inom utrikes- och utredningsbyrån bör vidare handläggas ärenden, som sammanhänger med de s. k. ursprungsfrågorna inom ramen för EFTA-konventionen. En naturlig uppgift för den personal, som sysslar härmed, blir även att ägna sig åt de handelstekniska problem, som uppkommer under det fortsatta integrationsarbetet. — Utredningen erinrar om att kollegiets statistiska byrå avses överflyttad till statistiska centralbyrån. Då näringsstatistiken självklart måste ligga till grund för kollegiets utredningsarbete, får överflyttningen icke innebära, att myndigheten kommer att sak-

na statistiskt utbildad personal. Sådan erfordras såväl för utredningsarbetet som för de fortlöpande kontakterna med den statistikproducerande myndigheten. Utredningen finner det naturligt, att den statistiska expertis, som bör finnas, inordnas i utrikes- och utredningsbyrån. — Med hänsyn till den allmänt utredande och planerande uppgifter synes det lämpligt att hit föra bränslefrågornas handläggning. — Slutligen torde det vara lämpligt att till byrån hänföra för samtliga tre byråer gemensamma skriv- och räknecentraler liksom gemensamt registratur.

Första utrikeshandelsbyrån skall svara för utredningar, som erfordras i anledning av Sveriges medlemskap i eller samverkan med olika internationella organisationer. Den skall även utföra utredningar rörande produktion och avsättning ävensom marknads- och försörjningsläge i fråga om olika varuslag. Handläggningen av tullfrågor representerar en viktig uppgift för byrån. Det gäller då icke enbart tullfrågor, som uppkommer genom vår medverkan i vissa internationella organisationer, utan även ärenden rörande interna svenska tullförhållanden.

Andra utrikeshandelsbyrån svarar i första hand för de från handelslicensnämnden övertagna import- och exportlicensärendena. Den skall vidare handlägga bilaterala handelsavtalsfrågor, dock med undantag för sådana som faller inom utrikes- och utredningsbyråns verksamhetsområde. Då licensärendena väsentligen avser tillämpningen av ingångna bilaterala avtal, kommer andra utrikeshandelsbyrån härigenom att få en naturlig avgränsning och innefatta varandra kompletterande och stödjande uppgifter. Hit bör även föras ärenden rörande tillämpningen av EFTA-konventionen, ävensom frågor rörande nordiskt ekonomiskt samarbete.

Utredningen framhåller, att den angivna arbetsfördelningen mellan de tre byråerna icke bör vara bindande för framtiden utan att det bör stå verksamledningen fritt att göra den omfördelning, som motiveras av ändringar och förskjutningar i arbetsuppgifterna. En sådan rörelsefrihet är nödvändig med hänsyn till den snabba utvecklingen på det handelspolitiska området.

Cheferna för de tre byråerna bör enligt utredningen vara kommerseråd. Beträffande första och andra utrikeshandelsbyråerna föreslås vederbörande lönegradsplacerad i B 1 men i fråga om utrikes- och utredningsbyrån i minst B 3. I sistnämnda fall motiveras löneställningen av det stora ansvar, som kommer att åvila innehavaren av befattningen med avseende å integrationsfrågornas handläggning liksom i fråga om samordningen av det handelspolitiska arbetet inom kollegium. — Verksamheten inom byråerna föreslås uppdelad på arbetsgrupper. Antalet sådana har av utredningen — som framgår av den förut nämnda sammanställningen — bestämts till tio, därvid fyra ingår i utrikes- och utredningsbyrån och tre i var och en av de båda utrikeshandelsbyråerna. Arbetsgruppernas chefer — som i regel bör vara byrådirektörer — avses få självständigt ansvar i sakligt hänseende för verkställda utredningar etc. och härvidlag sålunda jämföras med sektionscheferna inom den nuvarande utrikes- och utredningsbyrån vid kollegium. — Genom den angivna organisatoriska uppbyggnaden av byråarbetet skapas

enligt utredningen förutsättningar för en tillfredsställande ansvars- och arbetsfördelning och möjliggöres en angelägen avlastning av kommerserådens arbetsbörda. Vad angår den närmare innebörden av utredningens förslag i fråga om *personalen* må nämnas följande.

På den nya utrikes- och utredningsbyrån föreslås en byrådirektör i A 26 såsom byråchefens ställföreträdare och som ledare för en arbetsgrupp för allmänna utredningar. Denna grupp bör i övrigt innefatta fyra förste byråsekreterare varav två i A 23 och två i A 21. I en arbetsgrupp för statistiskt betonade utredningar skall ingå en byrådirektör i A 24 och en förste byråsekreterare i A 21. En arbetsgrupp för handelstekniska frågor skall bestå av en byrådirektör i A 24 och en assistent i A 19. En arbetsgrupp för bränsleärenden innefattar en byrådirektör i A 24 och en assistent i A 17. Därjämte bör inom byrån finnas en amanuens i regl. befordringsgång.

Första utrikeshandelsbyrån föreslås likaledes erhålla en byrådirektör i A 26 såsom byråchefens ställföreträdare. Vederbörande bör därjämte tillsammans med en förste byråsekreterare i A 23 utgöra en arbetsgrupp för ärenden rörande internationella ekonomiska organisationer. Frågor av varuförsörjningskaraktär fördelas på byråns övriga båda arbetsgrupper, av vilka den ena består av en byrådirektör i A 24 och en förste byråsekreterare i A 21 samt den andra av en förste byråsekreterare i A 23. I byrån bör jämväl ingå två amanuens tjänster.

Inom andra utrikeshandelsbyrån förordar utredningen en arbetsgrupp för bilaterala handelsavtalsfrågor med en byrådirektör i A 24 och en förste byråsekreterare i A 23 samt en arbetsgrupp för EFTA-ärenden med en byrådirektör i A 24 och en förste byråsekreterare i A 21. Den arbetsgrupp, som avses handha licensärendena, skall ledas av en byrådirektör i A 24 och i övrigt innefatta en förste byråsekreterare i A 21, två till tre assistenter i A 17 samt två till tre assistenter i A 15. Slutligen bör finnas en amanuens i regl. befordringsgång inom byrån. Till denna knytes även den tidigare nämnde kommersielle representanten i Berlin.

Till de sålunda angivna befattningshavarna kommer biträdespersonalen. Utredningens bedömning av behovet härvidlag framgår av den förut nämnda sammanställningen över de handelspolitiska byråernas organisation. — I fråga om anställningsformen föreslås att kommerserådstjänsterna får ordinarie ställning liksom att hittillsvarande ordinarie tjänster bibehålles. Övriga tjänster bör däremot bli extra ordinarie.

I anslutning till det föregående erinrar utredningen om att hos handelslicensnämnden tjänstgör ca 40 personer och inom kollegiets nuvarande utrikes- och utredningsbyrå ungefär lika många. Ett överförande till denna enbart av de befattningshavare, som inom nämnden sysslar med licens- och bränslefrågor, skulle innebära att byrån innefattade 63 personer. Utredningen har i sitt förslag till personaluppsättning vid de tre handelspolitiska byråerna icke överskridit nämnda antal. Däremot innebär förslaget ett flertal lönegradsuppflyttningar av tjänster.

Avslutningsvis framhåller utredningen i detta sammanhang, att den i or-

Nuvarande organisatoriska förhållanden

Statens handelslicensnämnd

- 1 kanslichef B 4
- utrikeshandelsbyrå*
- 1 byråchef B 1
- 1 förste byråsekr. A 23
- 1 förste byråsekr. A 21
- 2 sekreterare A 17
- 5 assistenter A 15
- 1 kansliskrivare A 10
- 5 kanslibiträden A 7
- 4 kontorsbiträden rb
- 1 befattningshava- (särsk. vare med tjug i arv.) Berlin
- bränslesektionen*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 sekreterare A 17
- 1 biträde (lkl 12)
- sektion f. produktivitet*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 byråsekr. A 19
- 1 kanslibitråde A 7
- sektion f. adm. ärenden*
- 1 förste byråsekr. A 23 (lkl 27)
- 1 kassör A 10
- 1 förste exp.vakt A 9
- 2 exp.vakter A 7
- 1 förste telefonist A 7
- 2 kanslibiträden A 7
- 5 telefonister A 5

S:a bef.havare: 41

Kom.koll:s nuv. utrikes- o. utredn. byrå

- Byråns ord. uppgifter*
- 1 t.f. kommerseråd B 1
- utredn.sektionen*
- 1 förste byråsekr. Ae 23
- 2 förste byråsekr. Ae 21
- 3 amanuenser rb
- 1 kansliskrivare Ae 10
- 1 kontorist Ae 9
- utrikeshand.sektionen*
- 1 byrådirektör Ao 24
- 1 förste byråsekr. Ae 23
- 1 förste byråsekr. Ae 21
- 3 amanuenser rb
- 1 kontorist Ae 9
- 1 kanslibitråde Ae 7
- sekretariat*
- 1 förste byråsekr. Ao 23
- gemensam biträdespersonal*
- 3 kontorister Ae 9
- 2 kanslibiträden Ae 7
- 5 kontorsbiträden rb
- Integrationsfrågor*
- 1 kommerseråd B 1
- EFTA-frågor*
- 1 byrådirektör Ao 24
- 1 förste byråsekr. Ae 23
- 1 amanuens rb
- 1 kontorsbiträde rb
- frågor rör. vidare europeisk integration*
- 1 befattn.havare (arv.)*
- 1 befattn.havare (arv.)*
- 1 byrådirektör Ae 21
- 1 amanuens rb*
- 1 kanslibitråde A 7*
- 2 kontorsbiträden rb*

* vederbörande avlönade med anlitande av särsk. utredningsmedel

S:a befattningshavare: 40

Utredningens förslag till organisation av det handelspolitiska arbetet inom kommerskollegium

- Utrikes- o. utredn.byrå*
- 1 kommerseråd B 3
- 1 amanuens rb
- arbetsgr. f. allm. utredn.*
- 1 byrådirektör A 26
- 2 förste byråsekr. A 23
- 2 förste byråsekr. A 21
- arbetsgr. f. statist. utredn.*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 21
- arbetsgr. f. handelstekn. frågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 assistent A 19
- arbetsgr. f. bränslefrågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 assistent A 17
- registratur*
- 1 kansliskrivare A 10
- 1 kanslibitråde A 7
- 2 kontorsbiträden rb
- skrivcentral*
- 1 kontorist A 9
- 1 kanslibitråde A 7
- 5 kontorsbiträden rb
- Första utrikeshand.-byrå*
- 1 kommerseråd B 1
- 2 amanuenser rb
- arbetsgr. f. ärenden rör. intern. organisationer*
- 1 byrådirektör A 26
- 1 förste byråsekr. A 23
- arbetsgr. f. varuförs. frågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 21
- arbetsgr. f. varuförs. frågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 21
- 2—3 assistenter A 17
- 2—3 assistenter A 15
- Andra utrikeshand.byrå*
- 1 kommerseråd B 1
- 1 amanuens rb
- arbetsgr. f. bilaterala frågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 23
- arbetsgr. f. EFTA-frågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 21
- arbetsgr. f. licensfrågor*
- 1 byrådirektör A 24
- 1 förste byråsekr. A 21
- 2—3 assistenter A 17
- 1 befattn.havare med tjug i Berlin (arv.)
- biträdespersonal att fördelas mellan byråerna*
- 4 kontorister A 9
- 6 kanslibiträden A 7
- 2 kontorsbiträden rb

S:a befattningshavare: 61—63

ganisationsplanen icke ansett sig böra beakta det just nu aktuella och i varje fall övergångsvis föreliggande stora behovet av särskild personalförstärkning, som sammanhänger med en forcering av vissa utredningar rörande den västeuropeiska integrationen. Utredningens förslag bör sålunda bedömas såsom varande mera långsiktigt och avse mera normala förhållanden.

Licensärendenas handläggning inom kommerskollegium. Enligt instruktionen för handelslicensnämnden skall av nämnden i plenum bl. a. avgöras viktigare ärenden, i vilka framställning eller utlåtande skall avgivas till Kungl. Maj:t eller chef för statsdepartement, samt ärenden av större vikt eller mera allmän betydelse, vilka angår handelsöverenskommelse med främmande makt eller avser riktlinjer eller anvisningar för handläggning hos nämnden av ärenden rörande reglering av import eller export eller ock, i förekommande fall, andra regleringar. Med hänsyn till ärendenas art har Kungl. Maj:t förordnat representanter för näringslivet såsom ledamöter i nämnden. — Det synes utredningen naturligt, att näringslivets intressen i hithörande frågor tillgodoses även vid en överföring av licensärendena till kommerskollegium. Detta torde lämpligen kunna ske genom att anknyta till kollegiets handelspolitiska råd. Det konstateras dock, att medan antalet ledamöter i handelslicensnämnden — förutom ordföranden — är fem, så är antalet ledamöter i handelspolitiska rådet sexton. Att förlägga behandlingen av licensärendena till en så stor krets synes utredningen icke lämpligt med hänsyn till ärendenas natur och till behovet i vissa fall av skyndsam handläggning. Utredningen förordar därför att inom rådet tillsättes ett särskilt utskott, i vilket förslagsvis fem ledamöter ingår. Med hänsyn till de särskilda arbetsuppgifter, som härigenom pålägges vissa av rådets ledamöter, förutsättes ersättning i form av arvoden komma att utgå till dessa.

Kostnadsberäkningar; vissa personalfrågor. Beträffande uppkommande lönekostnader för kollegium vid ett genomförande av organisationsförslaget hänvisar utredningen till beräkningarna i kollegiets petitaframställning för budgetåret 1962/63. Vad angår det ökade medelsbehovet under kollegiets omkostnadsanslag bedömes detta av utredningen till 40 000 kr. I sammanhanget erinras om de inkomster, som handelslicensnämnden haft i samband med försäljning av licensmeddelanden och som tagits till uppbörd under nämndens omkostnadsanslag. Ifrågasvarande inkomster bör i fortsättningen — då meddelandena utges genom kollegiets försorg — tillföras denna myndighets omkostnadsanslag.

Avslutningsvis behandlar utredningen vissa personalproblem i samband med handelslicensnämndens avveckling. Det erinras om att antalet hos nämnden tjänstgörande befattningshavare f. n. uppgår till ca fyrtio. Enligt förslaget till omorganisation av kommerskollegium i samband med överförandet dit av nämndens uppgifter kommer endast omkring hälften av angivna personal att kunna beredas plats inom kollegium. Beträffande den återstående personalen anger utredningen de möjligheter, som finnes att överflytta den-

samma till andra verksamhetsgrenar inom statsförvaltningen, resp. de övergångsanordningar som i särskilda fall kan bli erforderliga. — Utöver den angivna inom nämnden f. n. verksamma personalen finns ett tiotal befattningshavare, som sedan längre eller kortare tid åtnjuter tjänstledighet för tjänstgöring hos andra statliga myndigheter. För deras del förutsätter utredningen, att de skall kunna beredas fortsatt anställning hos berörda myndigheter.

Yttrandena

Kommerskollegium har i sin petitaskrivelse för budgetåret 1962/63 i alla delar anslutit sig till utredningens förslag. Detta har inom kollegium föredragits för handelspolitiska rådet, som även funnit de förordade organisatoriska förändringarna ägnade att skapa bättre betingelser för det handelspolitiska utredningsarbetet.

Statskontoret tillstyrker vad utredningen föreslagit i fråga om överföring av handelslicensnämndens uppgifter till kollegium i samband med nämndens avveckling. Beträffande de statistiska och utredande uppgifterna på bränsleområdet utgår statskontoret därvid ifrån att det i betänkandet påtalade sambandet mellan dessa och den av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap utförda beredskapsplaneringen på bränsleområdet blir på ett tillfredsställande sätt beaktat. Vad angår utredningens förslag till organisation av den handelspolitiska verksamheten inom kollegium finnes enligt statskontoret icke heller något att erinra. Dock torde böra understrykas att den förutsetta arbetsfördelningen mellan de olika handelspolitiska byråerna icke får bli bindande för framtiden utan vid behov skall kunna anpassas med hänsyn till successiva förändringar och förskjutningar i arbetsuppgifterna. — Vidkommande behovet av statistisk expertis inom utrikes- och utredningsbyrån, sedan kollegiets statistiska byrå överförts till det statistiska centralverket, vill statskontoret erinra om att det vid statsmakternas principbeslut i sistnämnda fråga förutsattes, att kollegium även i fortsättningen skulle ha resurser att utföra sådana specialundersökningar — bl. a. i samband med internationella tull- och handelsförhandlingar — som icke lämpligen kunde ombesörjas av statistikverket.

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap uppehåller sig i sitt yttrande vid frågan om den fortsatta handläggningen av handelslicensnämndens uppgifter på bränsleområdet. Det erinras om att de utredningar, som nämnden verkställer i fråga om utvecklingen av bränsleläget m. m., till icke oväsentlig del föranleds av överstyrelsens behov av prognosunderlag för sin beredskapsplanering. Det framhålles också, att överstyrelsen i sitt planeringsarbete på bränsleområdet har att förbereda tillskapandet i ett krisläge av en central bränsleförsörjningsmyndighet (bränslekommission). Då frågan om inrättandet av en sådan aktualiseras är det angeläget, att den arbetsgrupp, som f. n. inom handelslicensnämnden handlägger bränslefrågor, utan omgång kan disponeras och tillföras ifrågavarande beredskapsorgan. Anförda skäl talar för att överstyrelsen vid nämndens avveckling bör övertaga ar-

betsgruppen och dess uppgifter. Ett ytterligare skäl härför är att överstyrelsen såsom tillsynsmyndighet vid genomförandet av det av statsmakterna antagna oljelagringsprogrammet fortlöpande inhämtar uppgifter om lagring, försäljning och konsumtion av oljor inom landet. Då denna uppgiftsinsamling avser data, som i väsentliga delar måste införskaffas jämväl av nämndens bränslegrupp i samband med dess utredningsarbete, synes gruppens förläggning till överstyrelsen innebära en rationalisering och ett bättre utnyttjande av tillgängliga personalresurser. — Skulle man likväl stanna för en överflyttning till kommerskollegium förutsätter överstyrelsen, att arbetsgruppen i samma omfattning och på samma informella sätt som hittills tillhandahåller styrelsen verkställda bränslestatistiska sammanställningar och utredningar och i övrigt tillhandagår med uppgifter av betydelse för beredningsplaneringen.

Kommerskollegiums anslagsäskanden för budgetåret 1962/63

Kommerskollegium har i skrivelser den 26 oktober 1961 och den 19 januari 1962 framfört sina medelsäskanden för budgetåret 1962/63. Anslagsberäkningen har skett utifrån förutsättningen att dels verkets statistiska byrå med ingången av nästa budgetår överföres till statistiska centralbyrån, dels statens handelslicensnämnds uppgifter vid samma tidpunkt övertages av kollegium.

Kommerskollegium: Avlöningar

Kollegiets i det följande redovisade förslag innebär, att avlöningsanslaget, som för innevarande budgetår är upptaget med 4 229 000 kr., nedräknas med 819 700 kr. till 3 409 300 kr.

	Ökning	Minskning
1. Anslagsökning vid ett genomförande av <i>utredningsförslaget om överföring av statens handelslicensnämnds uppgifter till kommerskollegium m. m.</i>	569 268	
2. Anslagsminskning vid en <i>överföring av kollegiets statistiska verksamhet till statistiska centralbyrån</i>		1 394 014
3. <i>Nya tjänster</i> utöver dem, som innefattas i förslaget under 1:		
allmänna byrån:		
a) 1 byrådirektör Ao 26	29 820	
industribyrån:		
b) 1 byrådirektör Ae 24	25 536	10 000
4. <i>Uppflyttning i lönegrad:</i>		
a) 3 kommerseråd Bo 1—Bo 3	10 152	
b) 1 byrådirektör Ao 26—avdelningsdirektör Bo 1	3 144	
c) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	2 928	

	Ökning	Minskning
d) 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	2 928	
e) 1 ingenjör Ae 17—förste byråingenjör Ae 21	4 080	
f) 1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10	648	
g) 1 kontorist Ae 9—kansliskrivare Ae 10	648	
h) 1 kanslibitråde Ao 7—kansliskrivare Ao 10	1 212	
5. Ökat medelsbehov i anledning av prop. nr 142/1961..	6 840	
6. Löneklassändringar	5 940	
7. Rörligt tillägg		71 286
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter		7 600
9. Avrundning	56	
	<hr/>	<hr/>
	663 200	1 482 900
	<hr/>	
	—819 700	

Som motivering för sina yrkanden anför kollegium bl. a. följande.

1. I ett den 25 oktober 1961 avgivet betänkande har föreslagits, att statens handelslicensnämnd avvecklas med utgången av budgetåret 1961/62 och att dess uppgifter då överföres till kommerskollegium. I samband därmed förordas viss omorganisation och utbyggnad av kollegium. Sålunda anses i fortsättningen tre handelspolitiska byråer böra finnas inom verket för att handha dels de ärenden, som ankommer på den nuvarande utrikes- och utredningsbyrån, dels de uppgifter som övertages från nämnden. De i betänkandet framförda förslagen har till alla delar tillstyrkts av kollegium, som beräknar den av omorganisationen föranledda ökningen i sina avlöningskostnader till 753 248 kr. Härav hänför sig 69 312 kr. till posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 6 000 kr. till posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 493 956 kr. till posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 183 980 kr. till posten Rörligt tillägg. Vid bestämmandet av ökningen under icke-ordinarieposten har ett belopp om 70 000 kr. inräknats, vilket avses använt till arvodesersättningar åt särskilt anlitade sakkunniga i integrationsarbetet och åt ledamöter i frihandelsdelegationen m. m. — Kollegium framhåller, att angivna uppräknade avslaget med ca 753 000 kr. bör bedömas mot bakgrund av att handelslicensnämndens avlöningsanslag — för innevarande budgetår upptaget med 700 000 kr. — samtidigt bortfaller.

2. Enligt beslut av statsmakterna år 1960 (prop. 104, SU 84, rskr. 210) skall under de närmaste åren en successiv omläggning ske av den statliga statistikverksamheten med sikte på att så långt möjligt koncentrera densamma till statistiska centralbyrån. Bl. a. skall under budgetåret 1962/63 till denna myndighet överföras kommerskollegiets statistiska byrå med dess ca sjuttio befattningshavare. Som lämplig tidpunkt för överföringen torde delegationen för statistikfrågor — vilken förbereder angivna omläggning — komma att föreslå den 1 juli 1962. Kollegium har i sitt förslag till medelsanvisning för nästa budgetår utgått härifrån och sålunda frånräknat de be-

lopp av innevarande års anslag, som hänför sig till statistikarbetet. Såvitt angår avlöningsanslaget bör överföringen enligt verkets bedömning föranleda en nedräkning om sammanlagt 1 701 298 kr., därav 448 512 kr. under posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 415 000 kr. under posten Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån, 530 502 kr. under posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 287 704 kr. under posten Rörligt tillägg och 19 580 kr. under posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

3 a). Under senare år har de uppgifter som åvilar chefen för allmänna byrån blivit alltmer betungande. Sålunda har arbetet med författningar av olika slag — såväl verkets egna författningar som förslag till lagar och kungl. förordningar och kungörelser — fått en ständigt ökad omfattning. Likaså har behandlingen av juridiska och juridiskt-administrativa frågor inom kollegiets olika verksamhetsgrenar i allt större utsträckning krävt vederbörandes medverkan. Hans arbetsbörda har härigenom blivit orimligt stor, och en viss eftersläpning i ärendenas handläggning har icke kunnat undvikas. Under sådana förhållanden är det angeläget, att byrån förstärkes med en kvalificerad tjänsteman, som kan avlasta dess chef en del av berörda uppgifter. Med hänsyn till de kompetenskrav, som måste uppställas i sammanhanget, bör lägre tjänsteställning än som byrådirektör i Ao 26 icke ifrågakomma.

3 b). Kollegium har tidigare framhållit, att det inom den sektion på industribyrån, som handlägger ärenden rörande kreditstöd till hantverk och småindustri, bör finnas två byrådirektörstjänster. Endast en byrådirektör finnes f. n. med lönegradsplacering i Ae 26. Sätillvida har emellertid sektionens behov av förstärkning tillgodosetts som för innevarande budgetår ett belopp om 30 000 kr. anvisats, vilket möjliggjort anställning av en ekonomiskt utbildad person med god erfarenhet av företagsekonomiska frågor. Ersättning utgår med arvode motsvarande lön enligt löneklass 24. Kollegium kan dock icke påräkna att i arvodesbefattning få behålla en sådan arbetskraft. En byrådirektörstjänst i Ae 24 torde därför inrättas. Därvid bör icke hela det nyssnämnda beloppet om 30 000 kr. borträknas. Med hänsyn till den ökade arbetsbördan inom sektionen anser kollegium sålunda erforderligt, att 20 000 kr. kvarstår för att möjliggöra anlåtande vid behov av extra arbetsbiträde.

4 a). Tjänsten som chef för kollegiets elektriska byrå har med ingången av detta budgetår uppflyttats från Bo 1 till Bo 3. Kollegium finner starka skäl för att även cheferna för bergs- och industribyråerna samt allmänna byrån får en förbättrad löneställning. Förstnämnda båda befattningshavare är kvalificerade tekniker, och deras arbetsområden innefattar en rad olika ur statens och näringslivets synpunkt betydelsefulla uppgifter. Inom bergsbyrån handläggs sålunda ärenden, som ankommer på kollegium såsom bergsöverstyrelse, vidare frågor angående förvaltningen av statens gruvegendom, ärenden som avser tillämpningen av gruv- och uranlagstiftningen etc. Industribyrån handlägger bl. a. ärenden angående brandfarliga och ex-

plosiva varor, frågor avseende sprängämnesinspektionen och vissa ärenden av livsmedels- och läkemedelsteknisk natur. En viktig uppgift för byrån är vidare handläggningen av frågor rörande statligt kreditstöd till hantverk och småindustri. Beträffande chefen för allmänna byrån åvilar denne en rad ansvarsfulla uppgifter av ekonomisk samt juridisk natur. — Det anförda motiverar enligt kollegium en lönegradsplacering i Bo 3 för angivna tre befattningshavare.

4 b). Innehavaren av ifrågavarande byrådirektörstjänst — som har civilingenjörsutbildning inom ämnesområdet elektroteknik — är ställföreträdare för chefen för elektriska byrån. Han medverkar i handläggningen av ärenden angående tillämpningen av de av kollegium utfärdade säkerhetsföreskrifterna för elektriska starkströmsanläggningar och utövar tillsyn över elektriska järnvägs-, spårvägs- och trådbussanläggningar. Genom tillkomsten av 1957 års ellagstiftning och överhuvud genom den snabba utvecklingen på det elektriska starkströmsområdet har vederbörandes arbetsuppgifter under senare år väsentligt ökat och även blivit av mera kvalificerad karaktär. En lönegradsuppflyttning bör därför ske till Bo 1, därvid tjänstebestämmelsen ändras till avdelningsdirektör.

4 c). Denna byrådirektörstjänst är placerad på industribyrån och är avsedd för en högskoleutbildad ingenjör, närmast inom det kemiska facket. Innehavaren svarar under vederbörande kommerseråd för handläggning av olika på byrån ankommande tekniska ärenden. Arbetsuppgifternas art motiverar en förbättrad löneställning, och en uppflyttning föreslås till lönegraden Ao 26.

4 d). Förutom den under p. 4 b) behandlade byrådirektörstjänsten i Ao 26 är till elektriska byrån knuten en byrådirektörstjänst i Ae 24. Denna, som är avsedd för en högskoleutbildad elektrotekniker, har sedan inrättandet år 1956 icke kunnat hållas besatt mer än under kortare perioder med sådan befattningshavare. För att säkra en tillfredsställande rekrytering av tjänsten är därför en lönegradsuppflyttning till Ae 26 nödvändig.

4 e). På elektriska byrån finnes två ingenjörstjänster i lönegraden Ae 17. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som är förenade med dessa, krävs av innehavarna gymnasieingenjörsutbildning eller motsvarande kunskaper samt praktisk erfarenhet från det elektriska starkströmsområdet. Med hänsyn till rekryteringssvårigheterna föreslår kollegium, att åtminstone en av befattningarna höjes till tjänst som förste byråingenjör i Ae 21.

4 f). Kollegium upprepar sitt tidigare flera år framförda yrkande om uppflyttning av en kontoristtjänst i Ao 9 på bergsbyrån till tjänst som kansli-skrivare i Ao 10 (jfr X ht 1961, s. 27).

4 g). Innehavaren av denna kontoristtjänst är sekreterare åt generaldirektören samt åt chefen för utrikes- och utredningsbyrån. Vederbörande handhar även personalredovisningen på sistnämnda byrå.

4 h). Ifrågavarande kanslibiträdestjänst är placerad på elektriska byrån, och dess innehavare är där sysselsatt med registrators- och arkiveringsgöromål.

Statens lönenämnd, som yttrat sig över yrkandena under p. 3 a—b) och 4 g), finner icke från de synpunkter nämnden har att beakta, att de till inrättande föreslagna tjänsterna som byrådirektör i Ao 26 resp. Ae 24 bör placeras högre än som förste byråsekreterare i A 23. Yrkandet om utflyttning av en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10 kan nämnden icke biträda.

Kommerskollegium: Omkostnader

Kollegiets förslag till medelsanvisning innebär, att omkostnadsanslaget, som för innevarande budgetår är upptaget med 785 000 kr., minskas med 470 000 kr. till 315 000 kr. — Vid bedömningen av medelsfrågan har bortflyttningen av kollegiets statistiska verksamhet ansetts föranleda en nedräkning av de olika utgiftsposterna i omkostnadsstaten med tillhoppa 578 600 kr. och av inkomstposten i denna med 6 000 kr. Övertagandet av statens handelslicensnämnds uppgifter har beräknats medföra ett ökat anslagsbehov om 40 000 kr. — Förändringarna under de olika posterna anges sålunda.

	Netto- utgift 1960/61	Omkost- nadsstat 1961/62	Kollegiets förslag 1962/63
1. Sjukvård m. m.....	14 047	12 000	8 800 (— 3 200)
2. Reseersättningar:			
a) för resor inom riket	15 589	18 600	22 000 (+ 3 400)
b) för internordiska resor ..	1 635	3 000	1 500 (— 1 500)
3. Expenser:			
a) bränsle, lyse och vatten..	36 818	45 000	34 000 (— 11 000)
b) övriga expenser	358 768	404 500	228 000 (—176 500)
4. Publikationstryck	256 920	290 700	2 000 (—288 700)
5. Vissa kostnader för statens gruvegendom	—	47 200	48 700 (+ 1 500)
	Netto- Inkomst 1960/61		
6. Särskilda uppbördsmedel: Försäljningsmedel för publi- kationer	27 170	36 000	30 000 (+ 6 000) —470 000

Som motivering till förslagen under resp. poster framhålls bl. a. följande.

1. Statistiska byråns bortflyttning beräknas medföra en minskad belastning med 4 800 kr. och övertagandet av handelslicensnämndens uppgifter en ökad belastning med 1 600 kr. Nettoeffekten blir att medelsbehovet under posten minskar med 3 200 kr.

2 a). Behovet av inrikes tjänsteresor har väsentligt ökat. Särskilt gäller detta sådana resor, som har samband med kollegiets handläggning av ärenden rörande statligt kreditstöd till hantverk och småindustri samt av ärenden angående tillstånd till utförande av elektriska starkströmsanläggningar.

För angivna ändamål erfordras en höjning av posten med 2 400 kr. En ytterligare höjning med 1 000 kr. föranleds av övertagandet av handelslicensnämndens verksamhet.

2 b). Bortflyttningen av den statistiska verksamheten föranleder en minskning av posten med 1 500 kr.

3 a). Det minskade medelsbehovet i anledning av statistiska byråns överföring till statistiska centralbyrån uppskattas till 15 500 kr. Nedräkningen av posten torde emellertid få begränsas till 11 000 kr., då övertagandet av handelslicensnämndens uppgifter å andra sidan förväntas medföra en ökad utgiftsbelastning om 4 500 kr.

3 b). Bortflyttningen av statistiska byrån föranleder ett minskat medelsbehov av 267 600 kr. och övertagandet av handelslicensnämndens uppgifter ett ökat medelsbehov av 32 400 kr. Nettominskningen till följd av omorganisationen blir sålunda 235 200 kr. — I detta sammanhang vill kollegium upptaga frågan om en ny telefonväxel för verket. Den nuvarande anläggningen har nämligen en helt otillräcklig kapacitet och skulle egentligen ha ersatts tidigare. Man har emellertid avvaktat resultatet av vissa undersökningar i byggnadsstyrelsens regi angående möjligheterna att anordna en gemensam växel för de på Riddarholmen belägna myndigheterna. Planerna på en sådan anläggning är emellertid nu icke längre aktuella, och det framstår under sådana förhållanden som angeläget, att en ny växel snarast anskaffas för kollegiets del. Kostnaden har beräknats till 58 700 kr., vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår. Anslagsminskningen under posten kommer därmed att stanna vid (235 200 — 58 700 =) 176 500 kr.

4. Från denna anslagspost bestrides tryckningskostnaderna för de statistiska årspublikationerna Handel, Industri, Bergshantering och Sjöfart samt för månads- och kvartalsstatistik över handeln, vidare tryckningskostnaderna för Kommersiella meddelanden och kollegiets författningssamling. Av nämnda publikationer kvarstår för kollegiets del efter den statistiska verksamhetens bortflyttning endast författningssamlingen, som representerar ett årligt medelsbehov av 1 500 kr. Härutöver tillkommer efter kollegiets övertagande av import- och exportlicensgivningen de licensmeddelanden, som tidigare utgivits av statens handelslicensnämnd. Årskostnaden beräknas i detta fall till 500 kr. Posten torde i enlighet härmed för nästa budgetår böra upptagas med 2 000 kr., vilket innebär en nedräkning med 288 700 kr. i förhållande till föregående budgetår.

Bland de publikationer, som i det föregående betecknats som statistiska och sålunda icke längre kommer att utges av kollegium, ingår Kommersiella meddelanden. Det erinras emellertid om att denna tidskrift är avsedd även för redovisning av icke-statistiskt material, såsom uppgifter och redogörelser från kollegiets olika verksamhetsområden, vilka bedömts ur näringslivets och allmänhetens synpunkt vara av särskilt intresse. Kollegium har med hänsyn till denna sida av informationsverksamheten under övervägande att begära medel för tryckning av en ny tidskrift. Frågan måste emellertid närmare utredas, och kollegium avser att senare återkomma till ämnet.

5. Här avses kostnaderna för förvaltningen av Ruotivare gruvaktiebolag samt för den gruvegendom, som står under kollegiets förvaltning. För nästa budgetår begäres en uppräknig med 1 500 kr., vilket belopp huvudsakligen avses för stängselkostnader vid vissa staten tillhöriga utmål i Norrbottens län.

6. I och med att statistiska publikationer fortsättningsvis icke utges av kommerskollegium, bortfaller de inkomstmedel, som influtit vid försäljningen av sådana. På grund av den ordning, som tillämpas för ifrågavarande medels redovisning och inleverering, kommer dock intäkterna av försäljningen under kalenderåret 1961 att tagas till uppbörd under anslaget först under nästa budgetår. Med hänsyn härtill torde posten böra upptagas med 30 000 kr.

Departementschefen

Sedan frågan underställts riksdagens prövning överfördes från och med den 1 juli 1956 dåvarande statens handels- och industrikommissions utredande uppgifter på det handelspolitiska området liksom dess statistiska verksamhet till kommerskollegium. Kommissionens kvarvarande uppgifter kom härefter främst att avse handläggningen av licensärenden. Skäl fanns onekligen som talade för att även dessa hade bort överflyttas till kollegium. Vid remissbehandlingen av den utredningspromemoria som låg till grund för omorganisationen hade emellertid delade meningar rått om lämpligheten av att så skedde, och någon slutlig ståndpunkt togs icke i frågan. Handels- och industrikommissionen kom sålunda tills vidare att äga bestånd, dock att dess benämning med hänsyn till begränsningen av verksamhetsområdet ändrades till statens handelslicensnämnd.

Efter hemställan från riksdagen tillkallades i fjol med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en särskild utredningsman med uppdrag att överväga frågan om avveckling av statens handelslicensnämnd och om inordnande av dess verksamhet i kommerskollegium. I direktiven uttalades att för det fall utredningsmannen fann att någon av nämndens uppgifter hellre borde omhänderhas på annat sätt än genom kollegium han vore oförhindrad att framlägga förslag härom. — Resultatet av utredningen har numera redovisats i ett särskilt betänkande, vari föreslås avveckling av handelslicensnämnden med utgången av detta budgetår och överföring av dess verksamhet till kollegium. I anslutning till överföringen förordas viss omorganisation och utbyggnad av denna myndighet.

För egen del ansluter jag mig helt till uppfattningen, att nämndens kvarvarande uppgifter icke har den omfattning att de längre motiverar att nämnden bibehålles som självständigt organ. Licensverksamheten, som utgör dess främsta uppgift, har under senare år successivt minskat, och i motsvarande mån har den därmed sysselsatta personalen reducerats. I dagens läge är antalet inom nämnden verkamma befattningshavare mindre än fyrtio. Redan

allmänt administrativa och ekonomiska skäl talar sålunda för att kvarvarande uppgifter överförs till annan myndighet. Dessutom kan en sådan åtgärd motiveras av de rent arbetsmässiga fördelar som uppnås genom att de överförda uppgifterna på lämpligt sätt kompletterar den mottagande myndighetens verksamhetsområde. Jag tänker i första hand på den fördel, som vid licensuppgiftens inordnande i kollegium ligger i att tillämpningen av träffade handelsavtal kommer att handhas av samma myndighet, som verkställer de grundläggande utredningarna vid avtalens ingående. — Det anförda innebär, att jag tillstyrker den förordade avvecklingen av handelslicensnämnden. Likaså ansluter jag mig till förslaget om *överföring till kollegium av nämndens verksamhet i vad den avser licensarbetet*, ävensom de mindre, nämnden åvilande uppgifterna angående *pris- och konjunkturutjämningsavgiftsärenden samt kommersiell representation i Östtyskland*.

Vad beträffar handelslicensnämndens utredande och statistiska uppgifter på bränsleområdet har utredningen inför nämndens avveckling haft att välja mellan att överföra desamma antingen till kommerskollegium eller också till överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. Den har därvid stannat för kollegium med hänsyn till det samband som ifrågakvarande uppgifter har med kollegiets handelspolitiska verksamhet. Som utredningen framhållit har emellertid uppgifterna även ett nära samband med överstyrelsens beredskapsplanering på bränsleområdet. Denna planering kan sålunda i viss mån sägas bygga på överväganden i anslutning till de fortlöpande utredningar och statistiska sammanställningar, som nämndens bränslesektion utför. Härtill kommer att det uppgiftsmaterial, som nämndens utredningar bygger på, delvis inhämtas från företag, vilka omfattas av det av statsmakterna antagna oljelagringsprogrammet. Vid genomförandet av detta är överstyrelsen tillsynsmyndighet och har såsom sådan fortlöpande kontakter med vederbörande företag, som bl. a. förser tillsynsmyndigheten med bränslestatistiska data av olika slag. Under angivna förhållanden synes en överföring av nämndens bränslesektion till överstyrelsen möjliggöra en rationalisering av uppgiftsinsamling och utredningsarbete, som kan förväntas medföra ett bättre utnyttjande av tillgängliga personalresurser. Jag förordar därför, att *handelslicensnämndens bränsleverksamhet* från och med nästa budgetår *övertages av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap*. I samband därmed torde vid överstyrelsens bränslebyrå böra inrättas följande tjänster, nämligen en byrådirektör i Ae 24, en assistent i Ae 17 och ett kanslibitråde i Ae 7. Tjänsterna, som har sin motsvarighet i arvodesbefattningar inom nämndens bränslesektion, representerar en sammanlagd avlöningskostnad om 73 800 kr. Till den del kostnaden avser grundlön torde den få belasta den i överstyrelsens avlöningsstat upptagna, förslagsvis betecknade posten Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. — Jag vill slutligen understryka, att bränslefrågornas överföring till överstyrelsen självfallet förutsätter att kommerskollegium i erforderlig utsträckning får tillgång till utredningsunderlag från bränsleområdet. Det bör ankomma på de båda myndigheterna att gemensamt finna formerna för ett tillfredsställande samarbete härvidlag.

En särskild uppgift, som åvilar handelslicensnämnden men som icke närmare behandlats av utredningen, är att tillhandahålla viss personal jämte kontorsutrymmen m. m. åt den s. k. *produktivitet snämnden*. Denna inrättades år 1957 bl. a. för att vara svenskt kontaktorgan i ärenden rörande Sveriges medverkan i den inom OEEC av Organet för europeisk produktivitet (EPA) bedrivna verksamheten för främjande av produktiviteten. I samband med OEEC:s omorganisation och EPA:s upphörande har ändrade förutsättningar inträtt för nämnden, som fått sitt arbetsområde väsentligt begränsat. Detta har föranlett en omprövning av verksamheten, vars resultat dock icke kan förväntas föreligga vid tiden för handelslicensnämndens avveckling. Med hänsyn härtill och till kvarstående produktivitetssuppgifter vill jag för det närmaste budgetåret som ett övergångsarrangemang föreslå att produktivitet snämnden får sitt kansli knutet till kollegium, som därvid förutsättes tillhandahålla erforderlig sekreterar- och skrivhjälp. Jag utgår från att det arbetsbiträde, som nämndens uppgifter motiverar, blir av begränsad omfattning.

Avvecklingen av statens handelslicensnämnd innebär att de till myndighetens disposition stående avlönings- och omkostnadsanslagen från och med nästa budgetår kan avföras från riksstaten. — Vad angår *nämndens personal* torde i flertalet fall några svårigheter icke uppkomma att bereda densamma annan lämplig anställning. Som jag nyss uppgav är antalet inom myndigheten verksamma befattningshavare i dagens läge mindre än fyrtio. Av dessa torde ett tjugutal kunna påräkna tjänster inom kommerskollegium och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap i samband med överföringen dit av nämndens licens- och bränsleuppgifter. Ytterligare några torde fram till tiden för avvecklingen kunna erhålla anställning på annat håll. För det fåtal fall där sådan eventuellt icke kan ordnas — jag tänker då närmast på befattningshavare inom kategorierna assistent-, skriv- och vaktpersonal — förutsätter jag att vederbörande som en övergångsanordning skall kunna anlitas av kommerskollegium. Kungl. Maj:t torde böra inhämta riksdagens bemyndigande att medge det överskridande av kollegiets avlöningsanslag, som kan föranledas härav. För det fall övergångsarrangemang ifrågakommer för befattningshavare med extra ordinarie tjänst vid de statliga krisorganen torde uppkommande lönekostnader böra belasta det under tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Statliga krisorganen: Avlöningar till viss personal.

Då det gäller inordnandet i kollegium av de från handelslicensnämnden övertagna uppgifterna — och närmast då licensärendena — kan konstateras, att det i första hand blir kollegiets utrikes- och utredningsbyrå som beröres. Enligt arbetsordningen för verket skall denna byrå svara för utredningar och yttranden i ärenden, som rör handelsöverenskommelser med främmande länder. Den skall vidare ombesörja utredningar angående import- och exportförhållanden inom olika varuområden, utredningar rörande produktion och avsättning ävensom

marknads- och försörjningsläge i fråga om olika varuslag samt utredningar, som erfordras för Sveriges anslutning till eller medverkan i internationella ekonomiska organisationer. De uppgifter som i enlighet härmed pålagts byråns personal har varit betydande och har under senare år successivt ökat. Detta sammanhänger nära med en stigande aktivitet inom olika internationella organisationer, vilken tagit sig uttryck i en intensifierad förhandlings- och konsultationsverksamhet. I särskild grad har arbetsinsatser krävts i samband med integrationsfrågornas behandling. Verksamheten i denna del har haft en sådan omfattning, att den icke kunnat rymmas inom ramen för det ordinarie arbetet vid byrån utan påfordrat speciella arrangemang.

Enligt utredningen har de ökade och alltmer krävande uppgifterna i förening med de otillräckliga personalresurserna påverkat arbetsordningen inom utrikes- och utredningsbyrån på ett sätt, som inneburit olägenheter i olika hänseenden. För att klara nytillkommande uppgifter har också provisoriska anordningar måst tillgripas, som icke lämpligen kan bibehållas under någon längre tid. För att komma till rätta med de angivna förhållandena och skapa en *organisation*, som är avpassad för *kollegiums handelspolitiska arbetsuppgifter* — och då även de licensuppgifter som övertages från handelslicensnämnden — föreslår utredningen, att det från och med nästa budgetår skall finnas tre handelspolitiska byråer inom verket med benämningarna utrikes- och utredningsbyrån samt första och andra utrikes-handelsbyråerna. Arbetsfördelningen tänkes allmänt bli den, att utrikes- och utredningsbyrån handhar integrationsfrågorna samt mera allmänt betonade utredningar, medan av de båda utrikeshandelsbyråerna den ena svarar för ärenden rörande internationella organisationer samt för varuförsörjningsfrågor och den andra för bl. a. bilaterala ärenden och licensfrågor. Vad angår utredningens förslag till personaluppsättning på de olika byråerna och den närmare uppgiftsfördelningen inom dessa på arbetsgrupper etc. hänvisas till den i det föregående lämnade redogörelsen och till den upprätlade sammanställningen (s. 12). — Ur synpunkten att skapa garantier för att näringslivets intressen blir vederbörligen beaktade vid behandlingen av licensärendena förordar utredningen, att för dessa tillsättes ett särskilt utskott inom det till kollegium knutna handelspolitiska rådet.

För egen del vill jag understryka nödvändigheten av att i dagens läge ha tillgång till en effektivt arbetande utredningsapparat med tillräckliga resurser för att kunna följa och analysera den handelspolitiska utvecklingen och dess återverkningar för svenskt vidkommande och för att verkställa de utredningar, som erfordras som underlag för svenska ställningstaganden och förhandlingsinsatser i olika internationella sammanhang. Kravet härpå gör sig med särskild styrka gällande inför de förhandlingar, som förestår om vårt lands medverkan i en vidare västeuropeisk integration. Det ter sig mot denna bakgrund som särskilt angeläget att komma tillrätta med de av utredningen påtalade bristerna i den för kollegiets handelspolitiska verksamhet gällande organisationen och ge densamma en utformning, som är

avpassad till de ifrågakommande uppgifterna, däribland även dem som övertages från handelslicensnämnden. Härvidlag synes utredningens förslag väl ägnat att ligga till grund för en omorganisation. Tillskapandet av de tre handelspolitiska byråerna med i stort sett den ärendegruppering, som utredningen tänkt sig, torde sålunda innebära en ur arbetssynpunkt rimlig uppdelning av verksamhetsfältet. Viktigt är emellertid också att förutsättningar skapas för en tillfredsställande samordning av arbetet inom de olika byråerna. Ansvaret för att en sådan kommer till stånd har utredningen närmast tänkt sig skola åvila chefen för utrikes- och utredningsbyrån, vars funktion härvidlag skulle motivera en högre lönegradsplacering av hans tjänst. Jag kan i princip ansluta mig till en sådan lösning. För att skapa förbättrade betingelser för samordning synes emellertid byråerna böra inordnas i en avdelning förslagsvis benämnd utrikes- och utredningsavdelningen, därvid chefen för den föreslagna utrikes- och utredningsbyrån jämväl ges ställning som avdelningschef. Ifrågavarande byrå kan då lämpligen i stället benämnas enbart utredningsbyrån. Jag förordar, att den angivna organisationen genomföres från och med nästa budgetår. Det bör understrykas, att avdelningsarrangemanget som sådant är avsett att tillgodose det särskilda samordningsbehovet. I fråga om det löpande arbetet inom byråerna förutsätter jag däremot, att vederbörande byråchefer skall direkt under verksledningen bära ett eget ansvar härför. — Vad angår den av utredningen föreslagna arbetsfördelningen mellan byråerna har jag i det föregående förklarat mig icke ha något att erinra. Jag vill dock framhålla, att denna fördelning icke bör bli bindande för framtiden. Verksledningen skall sålunda ha möjlighet att successivt göra de omdispositioner, som motiveras av förskjutningar och ändringar i arbetsuppgifterna. — Utredningens förslag att för licensfrågorna tillsätta ett särskilt utskott inom handelspolitiska rådet finner jag ändamålsenligt ur synpunkten att tillgodose näringslivets intressen i sammanhanget.

Beträffande *personaluppsättningen* innebär utredningens förslag jämfört med förhållandena på kollegiets nuvarande utrikes- och utredningsbyrå — därvid bortses från de för handelslicensnämndens bränsleuppgifter förordade befattningarna — att antalet fasta tjänster ökar från 33 till 59 eller med 26. I sammanhanget får emellertid beaktas att kollegium övertager handelslicensnämndens licensverksamhet och att ett femtontal av de tillkommande befattningarna — inkl. biträdestjänsterna — förutsättes avdelade för denna och i huvudsak besatta med f. n. hos nämnden arvodesanställd personal. Icke desto mindre innebär förslaget en avgjord förstärkning av kollegiets personalresurser för det handelspolitiska arbetet, särskilt i kvalitativt hänseende genom att ett flertal högre tjänster tänkes inrättade. — För egen del ansluter jag mig helt till vad som förordats i fråga om antalet nya tjänster. Vad lönegradsplaceringen beträffar är jag även beredd att föreslå höjningar i några fall. Den närmare innebörden i tjänstehänseende av vad sålunda anförts är följande. Chef för utredningsbyrån — tillika med ställning som chef för avdelningen — bör vara ett kommerseråd i Br 3. Chefer

för de båda utrikeshandelsbyråerna bör vara ett kommerseråd i Bo 1, vilken tjänst redan finnes, samt ett kommerseråd i Be 1, vilken tjänst nu föreslås inrättad. Härutöver torde följande tjänster tillskapas inom avdelningen, nämligen tre byrådirektörer i Ae 26, tre byrådirektörer i Ae 24, fyra förste byråsekreterare i Ae 23, en byråassistent i Ae 19, tre assistenter i Ae 17, tre assistenter i Ae 15, en kansliskrivare i Ae 10, en kontorist i Ae 9, fyra kansli-biträden i Ae 7 samt fem kontorsbiträden i regl. befordringsgång. Å andra sidan torde en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 och tre tjänster som amanuens i regl. befordringsgång indragas. I anslagshänseende innebär vad jag sålunda förorddat att kollegiets avlöningskostnader ökas med tillhopa 635 200 kr. Därvid har jag även inräknat arvodesersättning om 49 600 kr. åt en till kollegium fortsättningsvis knuten befattningshavare, som med placering i Berlin skall svara för viss kommersiell representation i Östtyskland. — För arvoden åt ledamöterna i det särskilda licensutskottet inom handelspolitiska rådet beräknar jag under posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, en ökning om 6 000 kr. — Slutligen vill jag i detta sammanhang under icke-ordinarieposten reservera 80 000 kr. för anlåtande av sakkunniga etc. i integrationsarbetet och för utbetalning av arvoden till ledamöterna i delegationen för frihandelsfrågor och i den s. k. rådgivande kommittén. Av nämnda belopp skall 25 000 kr. anses redan inrymda i posten, medan återstående 55 000 kr. representerar ett ökat medelsbehov.

Beträffande de av mig i det föregående föreslagna lönegradsplaceringarna av nyinrättade tjänster vid kollegium har vederbörande personalorganisationer ej haft något att erinra.

Jag vill här konstatera, att de ökade avlöningskostnaderna för kollegium i anledning av föreslagna personalförstärkningar utgör 635 200 kr. och att ökningen för överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap på grund av där förordade nya tjänster uppgår till 73 800 kr. Den sammanlagda kostnaden är sålunda 709 000 kr., vilket belopp får ses mot bakgrund av att statens handelslicensnämnds avlöningsanslag — för innevarande budgetår upptaget med 700 000 kr. — samtidigt bortfaller.

Jag skall nu övergå till att behandla frågan om överföring av kollegiets statistiska verksamhet till statistiska centralbyrån. Principbeslut härom fattades av 1960 års riksdag (prop. 104, SU 84, rskr 210), och i ett den 11 november 1961 dagtecknat betänkande har delegationen för statistikfrågor i anslutning till förslag angående omorganisation och verksamhet för centralbyrån även behandlat de närmare formerna för angivna överföring. Delegationens betänkande ligger till grund för den proposition angående anslag till statistiska centralbyrån m. m., som enligt beslut av Kungl. Maj:t tidigare denna dag skall avlåtas till riksdagen. I det till nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet föreslår chefen för finansdepartementet, att överflyttningen av kollegiets statistiska verksamhet sker med ingången av budgetåret 1962/63. — Vad angår de personal-

och anslagsmässiga konsekvenserna för kollegium av åtgärden har delegationen för statistikfrågor föreslagit, att verkets avlöningsanslag till följd av avvecklingen av dess statistiska byrå minskas med 1 671 800 kr. Mot detta har jag icke något att erinra. Härutöver har delegationen på grundval av schematiska bedömningar föreslagit, att avlöningsanslaget nedräknas med ytterligare 80 000 kr. med hänsyn till minskad belastning i fråga om administrativa göromål för kollegiets allmänna byrå. Även detta kan jag i och för sig godtaga, dock att i sammanhanget det administrativa merarbete måste beaktas, som följer med den utökade personalen i den handelspolitiska verksamheten. Med hänsyn härtill torde minskningen böra begränsas till ett belopp om ca 55 000 kr.

De tjänster som till följd av statistiska byråns avveckling skall avföras från kollegiets stat är följande, nämligen ett kommerseråd i Bo 1, fyra förste aktuarier i Ao 23, en redaktör i Ao 23, tre förste aktuarier i Ao 21, tre förste aktuarier i Ae 21, sex amanuenser i reglerad befordringsgång, en byråassistent i Ae 17, tre förste kansliskrivare i Ao 12, en maskinoperatör i Ae 10, fyra kontorister i Ao 9, fyra kontorister i Ae 9, fem kanslibiträden i Ao 7, fem kanslibiträden i Ae 7, en maskinoperatör i Ae 7 samt trettionio kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Av dessa sistnämnda är tretton — lönegradsplacerade i Ao 5 — bottentjänster, för vilka medel ej beräknats. Sammanlagt är det sålunda sextioåtta fast anställda befattningshavare, som beröres av avvecklingen. — I fråga om allmänna byrån skall följande tjänster avföras från kollegiets stat, nämligen två expeditivvakter i A 7 och två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. — Beträffande de eventuella övergångsanordningar, som kan bli erforderliga för angivna personal, får jag hänvisa till de av chefen för finansdepartementet gjorda uttalandena i anslutning till förenämnda proposition och till det bemyndigande som begärts i sammanhanget.

Vad angår i kollegiets petitaskrivelse framförda förslag om nya tjänster vid allmänna byrån och vid industribyråns garantilånesektion är jag icke beredd att biträda dessa. För att tillgodose allmänna byråns tid efter annan uppkommande behov av kvalificerat arbetsbiträde särskilt vid behandlingen av författningsfrågor torde emellertid för arvodesersättningar under icke-ordinarieposten böra beräknas ett belopp om 30 000 kr. Även garantilånesektionen synes med hänsyn till sitt behov att i större utsträckning kunna anlita tillfällig företagsekonomisk expertis böra få disponera lämpligt arvodesutrymme. Jag upptager i detta fall under icke-ordinarieposten ett belopp om 20 000 kr. Vad kollegium föreslagit i fråga om ändrad lönegradsplacering av vissa tjänster torde lämnas utan bifall.

I detta sammanhang vill jag anmäla en särskild organisationsfråga berörande kollegiets elektriska byrå. Härvidlag må erinras om att man sedan länge övervägt en reorganisation och samordning i fråga om handläggningen av elärendena. Elkraftutredningen föreslog i sitt år 1954 avlämnade be-

tänkande (SOU 1954: 12), att den statliga kontrollerande, rådgivande och stödjande verksamheten på elområdet borde samlas inom ett nytt fristående centralt organ. Förslaget mötte gensagor från majoriteten av de myndigheter och organisationer, som yttrade sig i ärendet, och vann inte statsmakternas bifall (se VI ht 1957, s. 129). Emellertid framhölls i propositionen att samordningsfrågan borde ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Kommerskollegium har sedermera vid ett par tillfällen med hänvisning till elkraftutredningens förslag aktualiserat frågan om överflyttning till kollegiets elektriska byrå av elektrifieringsberedningens nuvarande arbetsuppgifter. Inom elektriska byrån handläggs bl. a. frågor som gäller den statliga tillståndsgivningen på elområdet. Elektrifieringsberedningen beslutar jämlikt gällande instruktion i frågor om bidrag till anläggning och upprustning av elektriska distributionsnät på landsbygden och om statlig garanti för lån till dylika ändamål. Ett nära sammanhang föreligger mellan dessa ärendegrupper.

Vissa erfarenheter föreligger nu av den nya ellagstiftningen och de år 1958 tillkomna reglerna för upprustning av landsbygdens elnät. Dessa erfarenheter visar, att en ytterligare effektivisering av arbetet på att upprusta befintliga distributionsföretag och att åstadkomma storleksrationaliseringar beträffande sådana företag är önskvärd. Planläggning av upprustnings- och rationaliseringsåtgärder har fortskridit tämligen långt inom åtskilliga delar av landet, och det vore av stort värde att kunna knyta de fortsatta åtgärderna nära samman med kommerskollegiets bedömningar i avseende på bl. a. koncessioner samt på stöd till och lokalisering av industrier och småföretag. Med hänsyn till det anförda vill jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet föreslå att elektrifieringsberedningens arbetsuppgifter den 1 juli 1962 flyttas över till kommerskollegium. Beredningen bör alltså avvecklas vid samma tidpunkt.

I samband med nyssnämnda omorganisation bör tillses att de konsumentintressen, som beröres av kommerskollegiets bidrags- och garantiverksamhet på elområdet, beredes tillfälle att framföra sina synpunkter i ärenden av principiell karaktär eller eljest av större vikt. Detta bör ske genom att representanter för ifrågavarande intressen får plats i det rådgivande organ, elrådet, som redan finns inom kollegium och som biträder vid dess handläggning av koncessionsärenden. En företrädare för lantbruksstyrelsen bör även ingå i rådet vid behandling av frågor som rör landsbygden. De kostnadsökningar, som följer av rådets utvidgning, uppskattar jag till 5 000 kr. för år. Jag föreslår att nämnda belopp inräknas i kollegiets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Vad gäller elektrifieringsberedningens kansli torde personalen där tills vidare böra stå till kommerskollegiets förfogande. Arvoden och omkostnader i verksamheten, motsvarande f. n. sammanlagt i runt tal 100 000 kr., bör även budgetåret 1962/63 belasta det å jordbruksdepartementets driftbudget uppförda särskilda reservationsanslaget Befrämjande av landsbygdens elektrifiering (se statsv.prop. bil. 11, p. 20).

Vid bestämmandet av kommerskollegiums avlöningskostnader för nästa budgetår kan konstateras, att mina i det föregående framförda förslag — med hänsyn tagen även till de automatiska utgiftsförändringar, som föranleds av redan genomförda lönegradsuppflyttningar, löneklassändringar etc. — å ena sidan innebär utgiftsökningar om tillhoppa 767 800 kr., å andra sidan utgiftsminskningar till ett sammanlagt belopp av 1 726 800 kr. Resultatet blir en nettominskning av 959 000 kr., vilken betingas av den statistiska verksamhetens bortflyttning. Härav följer att kollegiums avlöningsanslag, som för innevarande budgetår är upptaget med 4 229 000 kr., för nästa budgetår bör anvisas med ett till 3 270 000 kr. nedräknat belopp.

Kommerskollegiets omkostnadsanslag bör enligt kollegiets bedömning nedräknas med tillhoppa 572 600 kr. på grund av bortflyttningen av den statistiska verksamheten men uppräknas med sammanlagt 40 000 kr. till följd av överföringen av handelspolitiska uppgifter m. m. från handelslicensnämnden. Denna bedömning och därav föranledda förändringar under resp. anslagsposter har jag icke något att erinra mot. Kollegiets förslag i övrigt synes också kunna godtagas, dock att posterna till ersättning för resor inom riket och till bränsle, lyse och vatten synes böra upptagas med något högre belopp än vad kollegium förordat eller med 31 000 resp. 38 000 kr. — I enlighet med det anförda bör anslaget för nästa budgetår anvisas med 328 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 457 000 kr.

Under åberopande av vad sålunda i olika hänseenden anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna av mig framlagda förslag om avveckling av statens handelslicensnämnd och överföring av dess uppgifter till kommerskollegium och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap samt om viss omorganisation av kommerskollegium i samband därmed;

II. godkänna av mig framlagt förslag om avveckling av elektrifieringsberedningen och överföring av dess uppgifter till kommerskollegium;

III. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för kommerskollegium och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

IV. bemyndiga Kungl. Maj:t att i samband med statens handelslicensnämnds avveckling vidtaga de övergångsarrangeringar i fråga om nämndens personal, som kan bli erforderliga;

V. godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	890 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t	18 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 629 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	676 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	56 200
	<hr/>
	Summa kr. 3 270 000

VI. på driftbudgeten under tionde huvudtiteln för budgetåret 1962/63 anvisa till

a) *Kommerskollegium: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 270 000 kr.;

b) *Kommerskollegium: Omkostnader* ett förslagsanslag av 328 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Beckman